

# VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

SEMEL IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 4,80; ubique extra Italiam Lib. 6,25; Doll. 1,25; Sch. 5; M. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in commentarii operculo Lib. 0.10 pro unoquoque centimetro quadrato.

*Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem*

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

## IN RUSSIA

Apud GEBETHNER ET WOLF Apud "KRONIKA RODZINNA,"

VARSAVIAE POLONORUM  
Rakowskie Przedmiescie. 15

VARSAVIAE POLONORUM  
Krakowskie Przedmiescie, 6.

## IN ANGLIA

Apud BURNS AND OATES

LONDON W.  
28, Orchard Street.

## IN GERMANIA

Apud FRIDERICUM POSTET  
S. Sed. Ap. et S. Rit. Congr. Typ.

RATISBONAE in BAVARIA.

## IN CANADA

Apud LIBRAIRIE GRANGER FRERES

MONTREAL  
1689, Rue Notre-Dame.

## RERUM INDEX

**Annus MDCCCCV.**

**De dissidio inter Galliam et Apostolicam Sedem edita documenta.**

**De hodierna arte querelae.**

**Nivalis trahea vulgo *Silla*.**

**Varia latinitas.** - Paroemiae sive adagia de amicitia.

**De Poesi.** - II. Poeticae facultatis natura.

**Ex Hispania.** - De musica sacra apud Hispanos.

**Ad grammaticae quaestiunculam responsio.**

**Acta Pontificia.** SS. D. N. PII PP. X Litterae in forma « Brevis » de Opere a « prae-servatione fidei » nuncupato.

**Ex SS. Congregationibus Romanis sententiae novissimae selectae.**

**Diarium Vaticanum.** Pontificiae electiones. - Vita functi viri clariores. - Varia.

**Per Orbem.**

**Annales:** Algeciranus coetus. - Ibericae regales nuptiae. - Gallorum novus praeses. -

Venezuelani errores. - Hungaricae res. - Russici motus.

**Publici per Orbem coetus legibus ferendis.**

**Libri recens dono accepti.**

**Aenigmata.**

**Epistolarum commercium.**

*In tertia operculi pagina:*

ZENO - Tragoedia IOSEPHI SIMONIS Angli. (Passim retractavit hodiernisque scenis aptavit I. F.).

ROMAE

EX OFFICINA PACIS, PH. CUGGIANI

35, Via della Pace

MDCCCC VI

PROSPECTUS SUBNOTATIONIS  
Comm. VOX URBIS in an. MDCCCCVI.

---

Pretium annuae subnotationis est in Italia Libell. 4,80;  
ubique extra Italiam Libell. 6,25; Doll. 1,25; Sch. 5;  
March. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25 *recto tramite* mittendum ad

ARISTIDEM LEONORI EQUITEM  
COMMENTARII "VOX URBIS", POSSESSOREM ET ADMINISTRATOREM  
ROMAM, via Alessandrina, 87.

---

PRAEMIA SOCIIS CONSTITUTA:

Cuique ex subnotatoribus tum in Italia, tum apud exteras  
gentes, qui ante expletum Fe-  
bruarium mensem pretium uti supra mittat, facultas erit retinendi decimam  
partem ipsius pretii.

Qui socios novos comparaverit duos pretiumque eorum  
subnotationis mi-  
serit, subnotationem gratis omnino sibi habebit.

Qui triginta socios novos comparaverit ante Iulium  
mensem – bi-  
bliopolis exceptis – dimidiatum pretium itineris habebit a quovis Europae  
loco ubi vivat Romam usque, atque inde in domum suam, secunda, prouti  
vocant, ferriveharum classi usus.

Qui sexaginta socios novos comparaverit uti supra,  
eodem iti-  
nere gratis omnino fruetur.



# VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 4,80 — Ubique extra Italiam:  
Lib. 6,25, Doll. 1,25, Sch. 5, M. 5, Rubi. 3, Coron. 6,25

SEMEL IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:

ARISTIDES LEONORI, eques.  
ROMAE — Via Alessandrina, 87.

## ANNUS MDCCCCV.

Ut peregrino viatori frequens affert solatium diuturnum per iter praeteritae viae cursum dimetiri, ita homines iuvat tum publica tum privata gesta quotannis recolere, ut novam ex iis experientiam rerum gerendarum hauriant; cuius causa illud a sapientibus effatum deductum est: « Historia magistra vitae ».

Cui perutili sane consuetudini assueti ne defecisse hoc anno videamur, res publicas tum per Europae fines tum per reliquas Orbis partes summatim resumere iam dum annus interiit, dumque surgit novus, tempus monet.

Quae multa quidem satisque gravis ponderis fuere ab ipsa Arthuri portus deditione, quae finem immanis belli, ultimo in Oriente iamdiu agitati, quodammodo praenunciavit. Nam Russorum imperii eventus maxime annum ita turbavit, ut omnes exultae gentes nil aliud spectaverint quam quod inopinata fortuna veteri Moscovitarum regno pararet.

Capto enim Arthuri illo portu, infelix in dies fatum Russorum decidit. Mukden enim, vel ad Liao-yang proelia incredibilem fere militum multitudinem cruentatam viderunt, quorum quingenta fere millia armorum vi occubuerunt. Neque tamen heic finis: optantibus enim Russis navalem iterum fortunam experiri, ad Tchima pugna Iaponiis in undis ultimas eorum spes clade suprema demersit.

Tunc tandem de componenda pace cogitatum, quam profecto, non sine utilitate, Rooseveltio Americanae foederatae reipublicae praeside intercessore, Portsmouth in urbe a victoribus aemulis Russi obtinuerunt. Brevis autem insolitae commoditatis stupor; quum fere statim Iaponiorum iterum Anglorumque foedus est innovatum, quo maritimum orbis imperium sibi unice quasi utraque gens vindicavit. Quinimo, in ipsis imperii finibus, immanis seditio simul lateque flagravat Petropoli, Baku, Moskoviae, Kievii, Sebastopoli, Varsoviae, Vladivostochii, Rigae, Kronstati, vel per Armeniorum, aut per Finlandensium fines. Neque tantum incendium vis ulla, vel constantia optimatum, aut ipsius Caesaris cohibuit; quin etiam ipsi milites, bello reduces, sive acceptae cladis dedecore, sive quietis desiderio, sive factionum animo moti heic illic a vexillis defecere, seque per duellibus immiscuerunt; alias autem, ut Sebastopoli accidit, nautae ipsi navigia imperii diripientes in rebellionem insurrexere. Tunc itaque civile bellum ubique exarsit, quod com-

pescere Caesaris decretum minime valuit, quo ius suffragii populo delatum est, ut suos legatos eligat qui leges ferant. Res dum scribimus adhuc inquietudinis plena; neque pacis tuta spes illucescit.

Dum vero maximum Europae regnum labefactatur, magna ultimo in Oriente confirmatur Iaponiorum potentia atque vis, qui iamiam suo in arbitrio totius Asiae fatum non mari tantum tenere videntur. Corea enim atque Liau-tung regione captis, suos fines duplicarunt; Manchouriam denique latissimam provinciam suae tutelae addixere.

Post haec permagni momenti visae sunt Austro-Hungarorumque discordiae de Hungarica lingua pro Hungarico exercitu adhibenda motae. Quum vero de dividendo imperio iam consilia agitentur, iterum compositis animis, non sine magna ipsius Francisci Iosephi Caesaris laude, pax revirescit. Quae si obtineatur multae sane grates Fejervaryo dynastae, viro prudentissimo communis publicae rei gestori, habendae erunt.

Suedorum superiore anno regnum abacisum in duas partes vidimus; sed nulla clade, at mutua pactione proposita atque accepta utrinque, qua Danorum regis filius alter, Haakon suorum lingua nomine, Norvegorum regnum adeptus est.

Galliae domestici eventus nil gravius habuere, quam lata lex de Ecclesiae regimine a reipublicae ambitu omnino seiungendo. Omnem per annum una fere hac de re legati populares disceptarunt, quam tandem Senatus quoque novissimis comitiis ratam habuit. Romana autem Sedes documentorum edito libro huic legi respondit, quo Gallorum culpa satis superque probantur.

Hispani, Italorum exemplum sequuti, ad restituendas, post novissime acceptas clades, publicas divitias omni conatu adlaborarunt; iamque oculata prudentia fecerunt, ut multam pecuniam cumulaverint, qua suas vires brevi reficere poterunt. Alfonsus autem rex ter quaterque itinera per varia Europae regna suscepit, laetissime ubique exceptus, eumque sibi cum Victoria Battembergia e domo, Anglorum regis nepti, nuptias parare dictitant.

In Turcarum litore diuturna satis quies fuit. Bysantini enim regis novissima contumacia facile brevibus minis superata est; Cretae insulae seditio nullis fere armis composita; Serborum atque Bulgarorum auctas publicas opes longa quiete vidimus, et Montis nigri regnum libertate suffragii donatum. Graecorum unica Rumenuumque brevis discordia, bellum tamen nullum peperit; spes immo illucescit fore ut brevi componatur.

Unus restat, sed gravissimus, qui ex Mauritania exsurgit metus. Novissime enim ita flagravet res, ut Gallos inter atque Germanos bellum prope exsurrexerit; sed omnis discordia tandem communi consilio resolvenda melius visa est si coetus legatorum, ex singulis gentibus, quarum interesset, cogeretur. Coetus itaque Algeciras in urbe convenit; unde si bellum oriatur culpam contra Germanos praecipue convertent plures, quum sibi parare armis victoriam tum propter invidiam in Angliam aut Americam, tum ob Gallorum odium antiquum, visi ipsi fuerint. Quae tamen tristia auspicia benignus auferat Deus.

## DE DISSIDIO

INTER GALLIAM ET APOSTOLICAM SEDEM  
EDITA DOCUMENTA.

LIBRI, quem album vulgo nuncuparunt, atque de supremo inter Ecclesiam Gallorumque rempublicam dissidio Apostolica Sedes imprimi curavit, rationem praefatio summatim complectitur. Publicata enim die XI superioris mensis Decembris lege de seiungendis Ecclesiae rationibus a republica, in populum vulgari necessarium visum est documentorum testimonia quomodo res ex una et altera parte processerint, ut denique aperte deduceretur supremam illam legem, non totius gallici populi, sed perditae cuiusdam factionis laborem et opus fuisse, cuius modo asseclae malos suae audaciae fructus ita pertimescunt, ut eius culpam non sibi, sed Apostolicae sedi potius adscribere omni visu contenderint.

Hanc ut calumniam repelleret Apostolicae Sedis mens fuit edendi librum. Cuius prima pars assiduum recolit certamen a summis Gallicae rei administris supremo tempore in Ecclesiam susceptum, altera vero improba in



PROSPECTUS SUBNOTATIONIS  
Comm. VOX URBIS in an. MDCCCCVI.

---

Pretium annuae subnotationis est in Italia Libell. 4,80;  
ubique extra Italiam Libell. 6,25; Doll. 1,25; Sch. 5;  
March. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25 *recto tramite* mittendum ad

ARISTIDEM LEONORI EQUITEM  
COMMENTARII "VOX URBIS", POSSESSOREM ET ADMINISTRATOREM  
ROMAM, via Alessandrina, 87.

---

PRAEMIA SOCIIS CONSTITUTA:

Cuique ex subnotatoribus tum in Italia, tum apud exteras  
gentes, qui ante expletum Fe-  
bruarium mensem pretium uti supra mittat, facultas erit retinendi decimam  
partem ipsius pretii.

Qui socios novos comparaverit duos pretiumque eorum  
subnotationis mi-  
serit, subnotationem gratis omnino sibi habebit.

Qui triginta socios novos comparaverit ante Iulium  
mensem – bi-  
bliopolis exceptis – dimidiatum pretium itineris habebit a quovis Europae  
loco ubi vivat Romam usque, atque inde in domum suam, secunda, prouti  
vocant, ferriveharum classi usus.

Qui sexaginta socios novos comparaverit uti supra,  
eodem iti-  
nere gratis omnino fruetur.



Verum novissima aetate nova artibus singulis corruptela imminet. Ut enim maiores nihil tentabant, nisi auctoritate magistrorum suadente eorumque exempla imitantes, ita hodie effraena licentia, quae mores utique depravat et in magistros et magistratus convertit, artium quoque liberalium artifices ad omnem amenitiam compulit. Qui quum certatim adlaborent ut inconditos modos inveniant et sibi proprios, neque omnes eadem ingenii copia ditati divinitus sint, incompositas res et inanes edunt, quas nemo cordatus laudet.

Eam denique corruptionem magis fovet hodierna pecuniae cupiditas; qua quis abductus tantum patrat opus, quantum pecunia pactus est. Mecaenas enim artium iam nullus habetur, operumque bonorum quasi commercium efficitur, ubi non tam optima species quam citus labor et promptus, et qui magis quovis pacto oculos percellat, maximam pecuniam lucrantur.

Quae postrema corruptelae causa iam nescimus quomodo auferri possit, nisi ad tantum opus futuri artifices, Christi praecepto in artibus quoque obsequentes, puris manibus et tuta conscientia accedant.

I. A.

### Nivalis trahea vulgo *Slitta*.

*Non rotis semper volitare currus  
Credite, experti; nivibus caducis  
Dat solum aequatum quasi sponte labi  
Mobile pondus.*

*Nostra non cervos habiles doceri  
Antra producunt, sed onusta lento  
Corniger gressu patiens laboris  
Plaustra revolvit.*

*Quique sessorem recipit superbum  
Nobilis dorso sonipes amico,  
Non timet forti trahere alligatum  
Pectore currum.*

*Nunc via exposcit superanda molem  
Semitae ignaram; neque plana binos  
Imprimet sulcos facilis moveri  
Partibus aequis.*

*Irruet praeceps celeri volatu,  
Acrius current solito iugales,  
Possumus nostra sapienter uti  
Sorte beati.*

*Concuvo iungas duo ligna flexu  
Circuli quartas imitata partes,  
Inde transversis medio ligabis  
Utraque lignis.*

*Hic domus sedem tibi parva praebeo,  
Clausa si mavis, vel aperta ventis,  
Mollis excussas parat hic sedenti  
Culcitra plumas.*

E. D. A.

## VARIA LATINITAS

### PAROEMIAE SIVE ADAGIA

#### DE AMICITIA (1).

*Amicitias immortales esse oportet.* — T. Livius lib. X de bello Macedonico et Asiatico, cuius fragmentum debemus aureae Magontiae, scribit: «Vulgatum illud, quia verum erat, in proverbium venit, amicitias immortales, inimicitias mortales esse debere». Recte quidem — explanat Manucius — admonet proverbium; verum eo rediere mores mortalium, ut similitudines sint immortales, amicitiae plus quam vitreae...; omnium tardissime senescat ira, benevolentia ad quamvis levem occasionem intereat; quae si sarcatur nequidquam coit, et rescinditur. In hanc sententiam citat carmen Aristotelis (*Rhetor.*, II) quod superius retulimus, non esse amicum quisquis amare desierit; citat ibidem et alterum carmen: Ἀθάνατον ὀργὴν μὴ φύλαττε θνητὸς ὢν, h. e.: *Ne maneat immortalis ira te penes, mortalis ipse quum sis.*

*Amicus certus in re incerta cernitur.* — Marcus Tullius in *Laelio* senarium hunc ex Ennio citat proverbii specie; quo significatur amici fidem in rebus adversis explorari. Nam quod cum periculo coniunctum sit, id dubium appellant, pro quo Ennius posuit incertum, affectans ἐναντίασιν et προσορομασίαν, quibus schematis impendio delectatus est; atque adeo non ipse solum, sed et omnis illa aetas usque ad M. Tullium. Plautus item eum amicum pronunciat, qui in re dubia iuvat.

*Felicitas multos habet amicos.* — Simillima sententia haec illi: «Felicitas cognatus est vel quilibet», notior est quam ut requirat interpretem. Contra in rebus adversis, ait, nulli aut pauci amici sunt. Pindarus in *Nemeis* (Od. X):

Οἴχεσσι τιμὰ φίλων τατωμένω  
Φωτὶ, παῦροι δ' ἐν πόνῳ πιστοὶ βροτῶν  
Καμάτου μετ' ἀλκυβάνειν.

Id est: «Perit honor amicorum afflicto viro, paucique in rebus adversis fidi mortales ad laboris societatem».

*Fervet olla, vivit amicitia.* — In amicos vulgares sententia quadrat, quos patina, non benevolentia conciliat. De cuiusmodi Iuvenalis:

Te putat ille suae captum nidore culinae  
Nec male coniectat.

Hos arcanae litterae mensae amicos nominant, et Plutarchus id genus hominum ἀτολήκους καὶ τραπέζας vulgo dici solitos narrat, quod ventriculi cibique causa diligant, non ex animo; quique tum praesto sunt, quoties audiunt κατὰ χεῖρὸς ὕδωρ. Nam Aristophanes grammaticus apud Athenaeum (lib. IX) tradit lotionem manuum, quae praecedebat caenam vocari κατὰ χεῖρὸς a caena νίψασθαι. In eodem, ni fallimur, dictum est illud a Menandro comico, citante Athenaeo: «Manibus ut data est aqua, haerent tunc amici maxime».

*Lingua amicus.* — Ille dicitur qui verbis ostendit, non re praestat beneficium, aut qui non

(1) Cfr. an. VIII, num. X.

amat ex animo, sed benevolentiam oratione prae se fert. Quod genus inducitur Candidus apud Martialem, et apud Theognidem in sententiis: «Sic facito, ut lingua cunctis videaris amicus; at factis cave te cuiquam misceris». Idem alias: «Nec me diligito verbis, quum mens alibi sit»; et: «Ne lingua mihi quis amicus; sed mage facto»; denique: «Res perdifficilis quidem amicus, quia multi sunt, atque adeo cuncti paene, salute tenus».

*Thericlei amicus.* — Dictum in bibosos; Thericles enim primus excogitavit poculum, ut citatur auctor Eubulus. Dictum est autem inventum inventoris vocabulo; siquidem Graeci vitreum poculum θηρίκλειον vocant, auctore Suida. Fertur apud eundem illud quoque: Θηρίκλειος; τέκνον κήλιζ, h. e.: Thericlis filius calix. Huius dicti auctorem citat Athenaeus Theopompum in *Nemea*; sed plura super hac re prodidit Athenaeus (lib. XI) affirmans Thericlem Corinthium quempiam aetate Aristophanis comici fuisse figulum, qui nova arte primus e terebintho tornatile poculum finxerit, quod a fictilibus non potuerit dignosci; cuius rei meminit Theophrastus in libris de plantis. Poculum erat satis profundum, auriculis brevibus, ut ad ilia gestari posset, ad uteri effigiem imitatum, quemadmodum refert idem Athenaeus. Alii malunt thericleum dictum quod ferarum (θηρών) pelles illi fuerint insculptae. Pamphilus Alexandrinus mavult hinc dictum quod Bacchus hoc poculo libans feras exturbare solitus esset. Sed nominis controversiam relinquamus. Illud constat eiusmodi poculi genus postea dictum thericleum, insuper et crateres dictos thericleos. Similiter et intus lignea, foris inaurata pocula, nihilominus thericlea vocata, quae Callimachus χρυσόκλειστα dixit; imo quidquid novo artificio reperisset aliquis, thericleum appellabatur. De patinis thericleis meminit Plutarchus (*Apophthegmata Scipionis minoris*) tamquam de re singulari ac pretiosa.

*Viri infortunati procul amici.* — Paroemia notat mores amicorum vulgarium, qui hircinorum ritu, pro ratione temporum advolant ac devolant; advolant ubi res secundae, devolant ingruente rerum tempestate. Aristides in *oratione Panathenaica* nominatim adagii titulo usurpavit, at proverbium invertit. Declaravit enim haudquaquam esse procul amicos eius cui res sunt adversae, verum etiam multos, qui antea dissidebant, in rebus afflictis sibi reddi amicos. In hanc sententiam exstat et antiquus senarius, qui sonat: «Felix amicus nullus infelicibus» itemque alter: «Ut ignis aurum, amicum ita tempus arguit». Ad hanc sententiam palam alludit Cicero (*Epist. famil.*, IX): «Nam etsi non facile diiudicatur amor verus et fictus, nisi aliquod incidat eiusmodi tempus, ut quasi aurum igne, sic benevolentia fidelis periculo aliquo perspicui possit. Cetera sunt signa communia». Horatius:

Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.  
Passim habentur amici qui petant; qui dent perpauci.

*Non sunt amici, amici qui degunt procul* (Τηλοῦ φίλοι ναίωντες οὐκ εἰσὶν φίλοι). — Hanc paroemiam recenset Athenaeus (*Dipsosoph.*, IV), eamque omnium inhumanissimam vocat, quod absentium amicorum memoriam obliterare vi-



Petri Sedem iacta refellit; postrema, quasi « appendicis » modo, de Gallorum patrocinio in Christicolae, qui Orientis regiones incolunt, nonnulla attingit.

Itaque ad evinciendam ante omnia Combesii illius supremi reipublicae administri impiam voluntatem, tum verba eius in Senatu anno iam M DCCCIII, tum in legatorum popularium comitiis anno M DCCCIV ineunte pronunciata referuntur, tum quae ipse de seiungendis omnino Ecclesiae a reipublicae partibus in diario *National Review* evulgavit. Ad rem legem de approbandis reipublicae auctoritate sodalium religiosorum familiis a Waldeckio Rousseau rogatam ipse omni ope corrumpit, quamvis saepe saepius Leo XIII suas protestationes ediderit, ac sodalitiis nondum approbatis suaserit ut reipublicae beneplacitum expeterent. Quum enim sodalitia haec fere quingenta eam approbationem petissent, omnia simul reiecta sese viderunt uno eodemque suffragio ac nullo examine. Requit tamen? Nonne dominicanis vel franciscanibus sodalibus, qui apud barbaros missiones exercent, nomen vestemque mutandam reipublica, ne eorum operam in longinquis regionibus abiiceret, suaserat?

De abolenda religiosarum sodalitatum docendi potestate lata lege die VII mens. Iulii a. M DCCCIV, quomodo res gesta fuerit ex Apostolico libro inde discimus. Neque enim ad tantam iniquitatem cohibendam epistolae Pii X et Leonis XIII ad Loubet praesidem valuerunt, neque protestationes a Pontificis legato editae, neque ipsius Waldeckii Rousseau litterae, quas ad Delcassé administrum die XVI mens. Augusti anno M DCCCII ille misit, neque verba, quae die XXVII mens. Iulii anni insequentis in Senatu protulit.

De lege foederis tertio disseritur, quod Napoleone I<sup>o</sup> imperante, cum Pio PP. VII compositum est, quod tamen, additis codicillis quae « articulos organicos » vulgo nuncupantur, ita corruptum fuit, ut reipublicae tantum prodesset. Quae codicilla contra Pii VII placitum data sunt atque contra pactionem, qua ipse consenserat, ut Lutetiae Napoleonem coronaturus veniret. Ad rem ipsius Tayllerandii administri sponsio evulgatur, quam legato Pontificio fallax ille vir tradidit, ut Pontificem Lutetias adduceret.

Mox de rationibus Ecclesiam inter atque Galliam agitata diu liber scribit. Primum vero ex celeberrima Leonis XIII epistola die XVI mens. Ianuarii a. M DCCCXXXIII data, ad Episcopos atque fideles Galliarum, Romanae Sedis doctrina de vario rerumpublicarum regimine recolitur atque ex encyclicis litteris quae sequenti Februario mense datae sunt. Data pariter die Maii mensis tertia, epistola ad Cardinales Galliae revocatur, quae eadem documenta iterabat.

Sed de eligendis episcopis acerrima disceptatio erat inter reipublicae magistratus atque Sedem Romanam, quam illi arguebant quasi pactum foedus conculcasset: « albus » contra liber, postquam iura atque munera quae ad utramque partem spectabant memoravit, res gestas deinde iuxta veritatem exponit.

Sequitur alia discordiae causa, eaque gravissima, ratione itineris a Loubet praeside Romam suscepti. De hac, postquam liber monuit alie-

num omnino a Romanae Sedis sententia fuisse renovatam Gallorum Italorumque amicitiam improbare, arguit maxime tamen gravem sibi eo itinere offensionem inlatam a summo catholicae gentis magistratu, qui usurpatum Ecclesiae dominium sua visitatione quodammodo ratum habuit atque pro abstractore probavit. Huius autem visitationis exitus denique fuit, ut legati hinc et inde tum Roma tum Lutetia revocarentur.

Postremo de novissima frangendi foederis occasione sequitur liber; de inquisitione dicimus contra Divionensem atque Lavalensem Episcopos initam. Cuius causae vim in miserrimo eventu hisce tandem liber complectitur, « Gallorum rempublicam suam cum Apostolica Sede communionem, a saeculis vigentem his de causis, non rationabilibus quidem obtulisse, I<sup>o</sup> quia ipsa Apostolica Sedes Lavalensem Episcopum Romam vocasset ut pro tribunali a gravi crimine ecclesiastico sese purgaret; II<sup>o</sup> quia Legatus Pontificis Vivionensi Episcopo mentem Pontificis notam fecisset ut a sacris ordinibus confrendis abstineret ».

Sequitur haec omnia, appendicis modo, ut innuimus, dissertatio de tutela fidelium Ecclesiae Gallis apud barbaros tradita. Hanc enim tutelam maximi semper ponderis reipublicae praesides habuerunt, neque eam ullo pacto amisissent. Res enim tum honorem praecipuum Gallicis legatis prae ceteris gentium legatis tribuebat, tum ius protuendi Christifideles contra barbaros, qui in eos infesti quidquam ausi essent.

Quum vero multi Gallorum publici oratores hoc sibi ius non a Romano Pontifice traditum asservissent, sed a foederibus varia aetate cum exteris gentibus pactis, hanc assertionem liber omnino refellit. Primum enim quoad Turcas, ut foedera illa Gallis ius praecipuae tutelae concedunt, ita et Germanis et Anglis et aliis, varia aetate gentibus, tradidere. Vanum tamen ius, quum qui protegantur desint; atqui nisi Catholici fuerint Evangelii praecones, quos Sacra Propagandae Fidei Congregatio, item anno M DCCC LXXXVIII monebat ut Gallica sub tutela essent, tutandi homines nulli erunt. Idem fere de Sinensi imperio atque de finitimis regnis dicendum est: Sinenses enim tum catholici, tum christicolae omnes, pacto cum imperatore anno M DCCC LVIII foedere, Gallicae tutelae subiciuntur.

Verumtamen nisi has concessionem Apostolica Sedes complevisset frequentibus monitis ad Evangelii operarios missis, ut Gallicae tutelae suis in necessitatibus confugerent, vanum ius omne atque vana tutela evasisset. Quamobrem abruptis Gallorum cum Ecclesiae factionibus illud sequetur lamentabile sane fatum, ut qui tum per Turcarum terras, tum per Sinarum imperia christicolae morantur, iam non ad Gallos legatos, sed ad suae cuiusque gentis se addicant, Gallorumque auctoritas eas per regiones longe minuat.

Haec per barbarorum terras futura liber ille iam metuit; per Galliam vero quid utile futurum sit reipublicae vetera foedera confregisse, brevi forte populi omnes videbimus.

## DE HODIERNA ARTE QUERELAE.

UT reliquae humanae res, ita artes quoque liberales varios vitae progressus perfecere: infantes enim quum vix movissent pedes, adoleverunt paulatim, tantumque postremo verticem arripere, quantum vix sperarent.

Graecorum haec et Romanorum opera probant; neque tamen populi omnes, qui aliquam consequuti sunt humanitatem pari modo eos vertices arripere.

Quidam immo eandem semper suorum operum speciem exhibent eamque saepe, ut Indi, horridam ac deformem. At Graeci pulchrarum rerum ita foverunt cultum, ut formam perfectam uni in antiquitate arripuerint. Horum itaque operibus primum, mox sanctae religionis afflatui tantos artium liberalium progressus tribui oportet.

Sed progressus huiusmodi non citus neque perturbatus, sed lentus et continuus per historiae paginas legitur. Quod si quandoque perruptus est, forma liberalium artium brevi cecidit. Quae quisque videre poterit, qui Graecorum artem cum primis Christianorum operibus comparaverit, quorum prima pulcherrima forma enitens, rudis altera, incompta, infecta apparuit.

Sed hanc quoque discrepantiam historica fata volvere. Nam Christi doctrina eiusque Evangelium adeo paganorum omnino mores commutarunt, ut novos fideles a maiorum traditione omni paene divulserint; qui vivendi genus, et modos quum immutassent, artium quoque liberalium novam formam sibi effinxerunt: haud enim coloribus et forma uti Christi fideles poterant eodem modo, quo infideles illuc tenuis Iovem Veneremque repraesentaverant.

Sed neque hisce satis; nam barbarorum supervenientes incursiones omnem civilem orbem ita perturbant, ut bonarum artium omne studium paene deleverint. Ea de causa praecisum est artium liberalium iter, remque oportuit nepotibus omnino ab initio repetere.

Duplicata igitur via, nova Christianorum ars, rursus per infantiae et adolescentiae aetates progressa, suas formas paulatim expressit, atque Evangelii mysteria ritusque suos varie effinxit.

Nova via hisce modis inita, cursus deinde crevit et auctus est, qui per subsequencia saecula eum verticem arripuit, qui Graecorum operibus longe superemineret.

Hoc fato Christus Reparator orbis non tantum ab idolorum servitute mundum vindicavit; verum etiam eas operas pulchritudinis hominum in mentibus excitavit, quas numquam antea maximi artifices suspicati fuerant.

Iuxta enim divinam eius doctrinam artes quoque liberales divinae factae sunt: hinc aurea saecula orta, quae christianorum templorum prodigia viderunt, quaeque adhuc nostra aetate universae gentes obstupescences admirantur; iisque divitiis musea nostra et pinacothecae ditata. Quamvis autem saeculo XVII oriente post Bonarrotii vestigia artifices omnes vias suas corruperint, brevi aetate amentia illa expleta est. Rei enim maxime mederi visa est Napoleonidum aetas, quum graeca rursus specimina artificibus sunt proposita. Tunc rediit et quodammodo revixit veterum operum existimatio, atque venerandae antiquitatis imitatio iterum suscepta.



« Domine, Iesu ». In « Credo » integre phrasim musicam absolvit in verbis « et conglorificatur », et periodum incipit, non novam, quia deductam a themate, quod auctor evolvere studet, sed innovatam per *fortissimo* ab instrumentis musicis exequendum in verbis: « qui loquutus est per prophetas »; quae verba cum his aliis musicis iunguntur: « et unam sanctam », etc. In « Agnus Dei » auctor intercalat verba tantum proferenda a sacerdote « Domine, non sum dignus ».

Quod vero attinet ad musicum textum, praeclarissimi et naris emunctae viri gaudent confiteri pulcherrimum, elegans et grave esse opus, et etiam excellens si de eo, veluti « religiosa musica » tantum, indicium editur; sed longe alienum a Pontificis mente si id nomine musicae sacrae cohonestari volumus.

Ut critici asserunt, praefata Missa Caeciliana comparari potest annulo splendidis adamantibus ornato, qui magni aestimabitur si eum in sponsae aut elati equitis digito accomodare cupimus; sed parvi pendatur utpote profanus nimis et superbus, si ad episcopi usum adhibeatur, et longe minus si ad Immaculae Conceptionis imaginem aut Deum Trinum et Unum colendum inserviat.

Ad ea quae asserunt confirmanda, iudices sponte in medio afferunt circa Gounod a criticis huius conterraneis dicta; qui nec minimum suspecti sunt in Ecclesiae rebus. Michel enim Brenet (*Correspondant*, 10 dec. 1893) dicit: « Gounod non christiano, sed saeculi deliciis dedito, populum alloquitur per illecebras et cultae societatis obsequia; melle utitur ut sacrae potionis acerbitem celet. Ille non dicit « fratres mei » sed « Equites »..., aut melius « Matronae ». Hugue Imbert (*Le guide musical*) sic ait: « Gounod magni pontificis Weimari vestigia sequens, Cl. Litz, hoc habuit dualismum: characterem mysticum et sensualem. Supremum et pulchrum scopum quaesivit in Ecclesia, qui sibi non satis arridet; etenim ad cultum Veneris rediit; acutum ostendit ingenium in his contrarie fluentibus propensionibus sociandis, et fluctus ab una et altera procedentes ita permiscuntur, ut difficile evadat eorum discrimen ». M. René de Recy (*Etude sur Ch. Gounod*) asserit: « Gounod nos mire edocet quo modo divinus ac terrenus amor in suo opere perluceant et permisceantur... ».

Iudicium coetus plura edidit decreta, quae, si ad syntheses redigamus, ea facile videbimus referri ad approbationem musicae sacrae in ecclesiis exequendae; ad selectionem musicae sacrae, scilicet quod primas concedere debeamus partes cantui gregorio (recenter edito nomine « Editionis Vaticanae »); ad prohibitionem instrumentorum absque venia dioecisana; etiamque hac obtenta excluduntur quaedam metallica instrumenta.

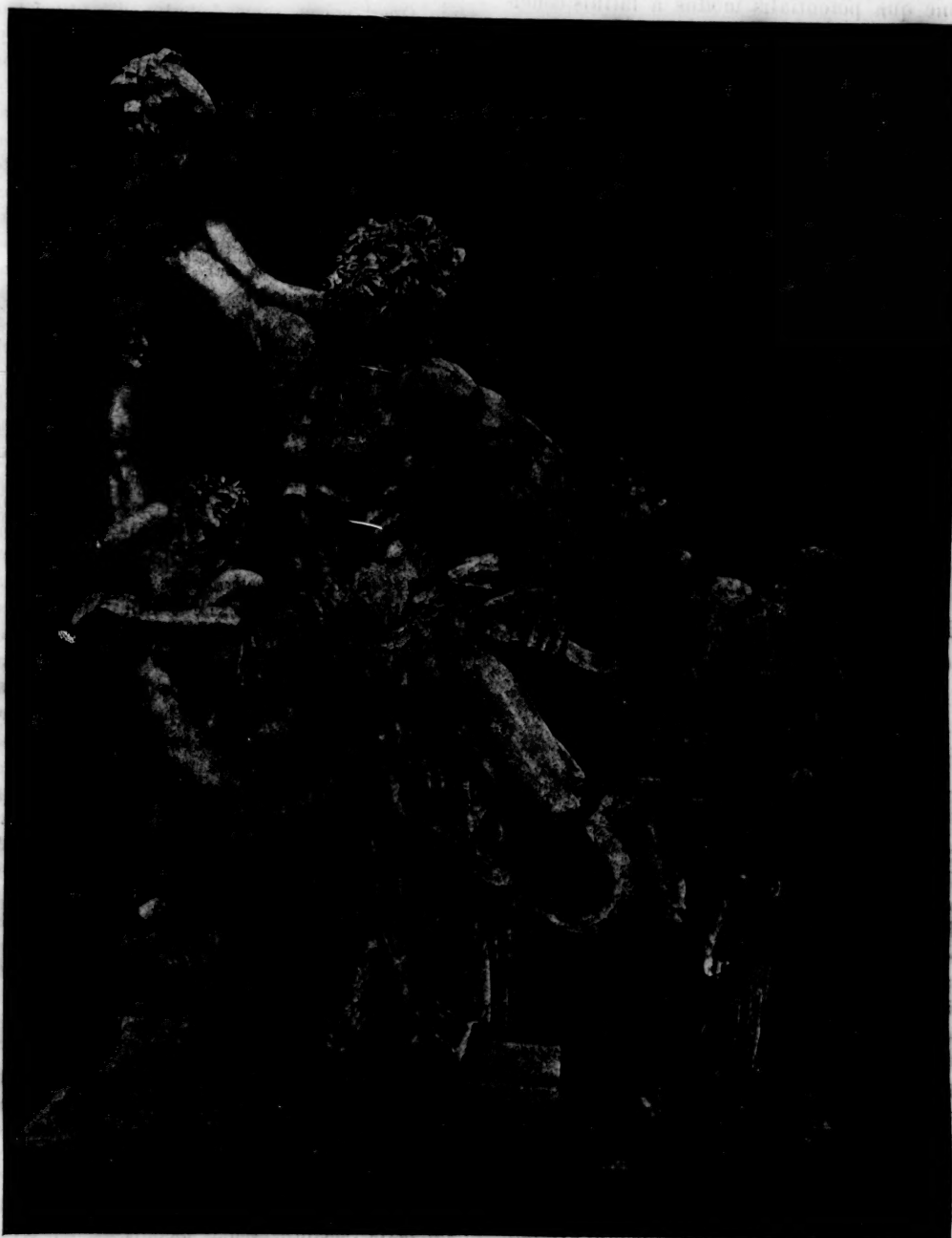
Miro aestu, ut in superiore numero diximus, Pontificis verba in Hispania accepta fuere; et non otiosa sunt verba: exstant enim plurima de hac re monumenta. Difficile in dioecesi barcinonensi aliquas invenies momenti ecclesias, ubi non stricte servetur quod a Pio Papa X olim praescriptum est. Catalogi quamplurimi exstant, ubi veram musicam sacram invenies editam, approbantibus et annuentibus iudicibus. Magni

creantur chori, quo graviter et solemniter concinantur Missae, quarum auctores Perosi, Palestrina, Foschini, Ferrer, Capocci... novimus. Monachi Sancti Benedicti vitam degentes in Caenobio Montserratino, qui ad hodiernam usque diem purum Gregorii cantum servarunt, Barcinonem aliquando ex his petiere, qui suas iungerent voces cum cantoribus Ecclesiae cathedralis; sicque solemnitem simul cum gravitate praeberent in liturgicis actibus celebrandis.

## AD GRAMMATICAE QUAESTIUNCULAM

## RESPONSIO.

QUOD vir clarissimus P. De-Blasius opinatur (1), imperfectum potentiale decurtatum quoddam esse dicendi genus, pro plusquam perfecto usurpatum, haud extra controversiam esse arbitramur. Nam grammaticas quaestiones dirimi posse per contractiones dictiones, non expressis quibusdam rebus, sed intellectis, id in



Lacoontis statua in museo Vaticano asservata (Cfr. scriptum DE POESI).

Et haec sufficiant ut, qui « diligunt decorem Domus Dei » ex animo et pro viribus dent operam musicae sacrae restaurandae.

Utinam exemplum hoc a nostro Episcopo praebitum in orbe terrarum personet, ut quo citius, ea quae in votis habet Pontifex Maximus fideliter in usum deducantur!

Modiliani scrips.

I. M. J. Sch. Piar.

Aetate fruire; mobili cursu fugit.  
Optimos vitae dies  
Effluere prohibe.

SENEC., Hippol.

sacris quidem aut iuris formulis, in proverbis in aliisque peculiaribus casibus fieri posse dubitet nemo. At *ellipsis* revocare ad legem generalem praeceptumque *syntaxis*, non severe demonstratis transitionibus ex una in alteram formam, hoc alienum a scientia videtur, quia normae *syntaxis*, non decurtata aut subaudita interpretantur, sed indicant modos cogitandi varios, quibus varii sermones alter ab altero distinguuntur. Est enim sua cuique linguae indoles, qua saepe veteres toto caelo secernuntur a nostris; cui linguae stylo, uti vocant, investigando plurimam operam eamque felicis-

(1) Cfr. num. sup.



deatur. Est omnino ex amicis qui adsunt uberior amicitiae fructus propter officia mutua consuetudinemque quotidianam. Praeterea vulgo fit ut, simulatque e conspectu necessariorum seiuncti sumus, obrepat oblivio quaedam familiarum, ut id iam omnibus in ore sit, « qui semotus sit ab oculis, eundem ab animo quoque semotum esse ». Aristoteles (*Moral. Nicomachior.*, VIII) fatetur locorum seiunctionem non dirimere quidem amicitiam, sed tamen officia interrumpere. Et quoniam vulgus amicitias utilitate probat, sublatis officiis, velut alumnis amicitiae, amicitia quoque emoritur. Proinde Terentianus Chremes in propinqua amicitiae parte ponit vicinitatem; nec abludit hinc Propertius (lib. III):

*Quantum oculis, animo tam procul ibit amor.*

Quamquam non apparet quam ob rem Athenaeo videatur adagium usque adeo ab humanitate alienum. Quandoquidem — ut opinatur Manilius — non tam docet quid nobis faciendum sit, quam admonet quid vulgo facitetur. Quorum autem quemque reperias amicum tam certum, qui si absis, non sui dissimilis esse incipiat? Proinde proverbio hoc, veluti Delphico gladio, utolibet pacto utaris licebit: ut intelligas aut non esse fidendum amicis, qui longo locorum intervallo seiuncti sunt, aut non esse colendos amicos longinque dissitos, unde non queas multum sentire commoditatis, sed eos potius, quibus praesens praesentibus fruar.

*Multas amicitias silentium dirimit.* — Admonet adagium assidue convicti ac frequentibus alioque necessitudines ali, intermissione et absentia dissolvi. Meminit huius Aristoteles (*Moral. VIII*): « Quod si diuturna fuerit absentia, videtur et necessitudinis oblivionem afferre; unde dictum est illud, multas amicitias silentium dirimere ». Ab Aristotele quoque citatur integer heroicus, qui latine sonat: *Plurimum amicitias solvere silentia ruptas*. Apud Athenaeum autem (lib. V) citantur ex anonymo poeta versus hi, quos latine reddimus: « Non diu amicorum mensis decet abstinnisse; quippe animi memoris res haec renovatio bella est ». Figuratus, atque ob id ipsum elegantius est illud Alphii foeneratoris dictum apud Columellam: « Bona nomina nonnunquam mala fieri, si nunquam interpellas ». Ille « nomina » iureconsultorum more, debitores vocat, et « interpellare », subinde creditum reposcere.

*Amicitias personam detrahere.* — Amicitiae personam detrahere dicimur, quum aperte quae sentimus animo, tum facimus, tum loquimur apud amicos, et quidquid in pectore clausum est, id prae nobis ferimus. Vultus enim ab animo discrepans personae verius est, quam vultus. Et eleganter a Seneca dictum est in *Caesarem* ut personam malit, quam faciem; id est, ut videri malit quam esse. M. Tullius (*Tusculan.*, V) scribit Epicurum tantummodo personam induisse philosophi; et Martialis:

*Mentis inoenem tinctis, Lentine, capillis.  
Tam subito corvus, qui modo cygnus eras,  
Non omneis fallis; scit te Proserpina canum,  
Personam capiti detrahet illa tuo.*

Neque semper tamen persona sonat in malam partem; etenim quum scribit M. Tullius in

*Officiis*: « Ponit enim personam amici quum induit iudicis » non significat fictum amicum, aut fictum iudicem. — Est autem traductum a personis histrionum.

*Amicos tragoedos aemulari.* — Suidas adagium hoc e Didymo citat, addens dici solitum de iis qui sese accommodarent et morum severitatem sumerent, ad aemulationem aliorum. Ductum est ab histrionibus tragoediarum, qui quum sint levissimi nebulones, tamen ubi Deum aut regem agunt in fabula, tum cultu, voce gestuque maiestatem quandam imitantur.

## DE POESI

### II.

#### *Poeticae facultatis natura.*

POETICAE facultatis origine expensa, ad perspicendam naturam accedamus; quo facilius de eius venustate, et gratia diiudicemus, quae tanta est, ut rapiat quodammodo animos, et sui admiratione percellat. Quae venustas, qui decor non elucet in tabulis manu magistra elaboratis, aut in signis graeca arte expressis, quibus praeter sermonem, et motum nihil ad vitam deesse videtur? Non pauci enimvero fatentur, quum animi causa graeca signa intuentur, aut in Raphaelis, in Titiani, in Dominici Zampieri tabulis immorantur, se numquam spectandi posse finem facere, et invitos ab illo conspectu divelli. At eorum, qui eas artes excolunt, pace dicam, longe maximo intervallo picturae, aut sculpturae poeticam venustatem praestare. Ut id palam fiat, conferamus, si id vestro animo sedet, mirum artis opus cum insigni aliqua summi vatis narratione. Integer innumerabili annorum lapsu in vaticanis aedibus adservatur Laocoon cum geminis natis e marmore constitutus, graeci artificis signum eximium. Infelix miserrimae proles pater immanibus efferi anguis spiris revinctus, quaerit lethales nodos divellere, et sanie, atroque veneno perfusus saluti suae quaerit effugium: quum semineces, ac semesos ab angue filios conspiciat deglutiri. Arrecti Laocoontis crines, oculi mortis horrore defixi, genae pestifero draconum halitu tabentes, os gementi, opemque imploranti simile, membrorum contentio, brachiorum, manuumque contorsio, articularum hinc productio, illinc contractio adeo naturae persimilis, ut Laocoon redivivus conspiciatur. Tantum decoris informi saxo manus argivae addidere. Iamvero cum vivida Laocoontis apud Vergilium hypotyposi quod signum par potest conferri? quam vehementiores in ista non excitantur motus? quot rerum adiuncta, quot varietates, quot novae rerum imagines non effulgent, quas singulas in marmoreo signo non posse effingi affirmamus: in isto enim prostat unus aut alter tantum affectus, quem forma praefert, in illa vero tot, tamque varii, quot locutionibus, modisque dicendi ornatur descriptio. Primum enim animos prodigii narrandi expectatione arrigit Maro: sensus deinde pietatis erga parentem commovet, dum illum sacris

operari, et hostias solemniter die ante residentibus aras immolare narrat: quae divina res dum perficitur, duo dracones corpore immani a Tenedo ad iliacum litus adproperant: sanguineae inbae, et pectora summis undis emergebant, immensumque caudae volumen sinuantes, spirarum erectione, et depressione spumas maris ciebant. Oculi igne ardebant, mobilibusque linguis veneni tabe suffecta ora lambabant. Quum vero parva natorum corpora peti, ingentibusque spiris cernit constringi, periculi immemor advolat, at anguinem hostia super semesos pueros corrui. Quis nisi ferrens hac imagine non commoveatur? Possem hoc loco, comitem Hugolinum fame in pisano carcere enectum, arte Leonardi Vincii eximia elaboratum, cum divina imagine a Dante Alighierio expressa conferre, possem raptum Proserpinae, Gigantum pugnam, Turni fatum, Aeneae Troia incensa fugam cum Ovidii, Vergilii, Lucani descriptionibus componere, possem et alia artis monumenta, quae adservantur, in medium adferre, sed nota sunt vobis, neque tanta comparisonum segete mihi apud vos dicenti opus esse existimo, ut evincam poeticam facultatis descriptiones venustate, et gratia cuivis vel peritissimi artificis pulcherrimo operi longe antecellere.

A. ANGELINI.

## EX HISPANIA

### *De musica sacra apud Hispanos.*

#### II.

IUDICES dioecesani, de quorum institutione in superiore numero diximus, ut studia sua de musica sacra probarent exemplis, accuratum inivere examen in pervulgata *Missa S. Caeciliae* dicta, cuius auctorem Gounod profiteamur.

Recte illi praemittunt a se longe alienum esse iudicium prodere de merito vere ac proprie musicali, et nolle, nec ad minimum quidem, auctoris honorem exprobare. Praedicta Missa, eorum sententia, cum « Motu Proprio » pugnat in paragraphis II, n° 5, III, n° 8 et 9, et VII, n° 23. Si enim accurate hi perleguntur, omnes etiam in eiusmodi argumentis minus versati intelligent in Missa eadem *S. Caeciliae* transgressionem crebrescere, cum repetitione, postpositione et interpositione verborum liturgici textus; et liquido patere, auctorem tempore cedendo et mores persequendo iam aliquot abhinc saeculis toleratos, textum sumere non ut motivum princeps, sed secundarium. Inde hoc sequitur, quod cultus et liturgiae supremus scopus e medio discedit aureis musicae vestibus involutus, quum huius officium non dominae et magistrae, sed ancillae esse debeat.

Et sane, in « Gloria in excelsis » vocativum « Domine Deus », musice segregatum manet a puncto, seu ad minimum a commate, ita ut dicatur « Domine = Deus »; id est duo appellativa nomina exhibeantur loco verbi compositi. Quum finem ponit in dictione « miserere nobis », quae immediate praecedat « quoniam » intercalat et addit, dum et phrasim musicam finit, verba

« Domine  
musicam  
et per  
a them  
innovat  
sicut ex  
per pro  
sice iud  
« Agnus  
ferenda  
gnus ».

Quod  
clarissim  
fiteri pu  
et etiam  
musica  
alienum  
sicae si  
Ut er  
compar  
tibus o  
in spon  
cupimu  
nimis  
beatur  
ception  
colendu

Ad  
ces spo  
criticis  
nimium  
chel er  
dicat:  
licis d  
et cult  
erae p  
« fratr  
« Matr  
sic ai  
ritani  
dualis  
lem. S  
in Eco  
ad cul  
nium  
socian  
denter  
eorum  
sur C  
edocer  
ono o

Iud  
si ad  
referr  
eccles  
sacra  
parte  
« Edi  
stran  
que h  
lica  
Mi  
Pont  
non  
de h  
cinor  
ubi  
prae  
ubi  
app



### Ex Congregatione Sacrorum Rituum, Indulgentiarum et Sacrarum Reliquiarum:

Vicarius Capitularis, quando aliquem Episcopum viciniorem invitat ad Missam et Vesperas ut pontificali ritu concelebrat, non potest ille concedere thronum neque baculum pastorem, nisi usus baculi requiratur ex Rubrica, uti in consecratione ecclesiarum. (Ex decr. d. IV mens. Novembr. an. MDCCCXV).

— Ius praecedentiae in Processionibus competit Tertiariis S. Francisci quum iidem collegialiter incedunt sub propria cruce, etiam quum neque Tertii Ordines neque confraternitates aut sodalitates laicae veste uniformi (vulgo *sacco*) utantur, quamquam Tertiarii cuiusque Ordinis et confraternitatum sodales hortandi sunt, ut vestem integram, vulgo *sacrum*, in Processionibus ex antiquo et laudabili Ecclesiae more velint assumere. (Ex decr. d. X mens. Novembr. an. MDCCCXV).

— Ius praecedentiae competit confraternitati SS. Sacramenti super alias sodalitates in Processionibus, in quibus deferitur SSma Eucharistia, reservata iugiter praecedentia fratribus cuiusvis Tertii Ordinis. (Ibid.).

— In Missis defunctorum omnia paramenta tum altaris, tum celebrantis et ministrorum, librorum et faldistorii sint nigra, et in his nullae imagines mortuorum vel cruces albae ponantur, neve in dictis paramentis repraesententur calvaria cum ossibus decessatis defunctorum. (Ex decr. d. XXIV mens. Novembr. an. MDCCCXV).

— Palla calicis in parte superiori poterit esse cooperta panno serico, aut ex auro vel argento et acu depicto; non quidem nigri coloris, neve cum aliquo mortis signo. Palla vero subnexa ea sit quae calicem cooperiat, atque linea, munda ac facile amovibilis. (Ibid.).

— Si quis moriatur feria IV Maioris Hebdomadis ac sepeliatur feria VI in Parasceve Domini, prima dies liturgiae non impedita, qua eius Missa exsequialis solemniter peragi possit est feria II post Dominicam in Albis. (Ex decr. d. XXIV mens. Novembr. an. MDCCCXV).

— Missa exsequialis sollemnis vel cum cantu, ob impedimentum liturgicum ultra biduum a sepultura translata, celebrari haud potest in diebus duplicia II classis excludentibus. (Ibid.).

— Missa de Requie pro prima vice post obitum vel eius acceptum a locis dissitis nuntium non potest celebrari infra octavam Epiphaniae; potest contra celebrari infra Octavas Nativitatis Domini et SSmi Corporis Christi (excepta tamen die octava Corporis Christi), ubi haec non est privilegiata ad instar Octavae Epiphaniae. (Ibid.).

## DIARIUM VATICANUM.

(Die XXI Dec. MDCCCXV — d. XX Ian. MDCCCXVI).

Praeter Purpuratos Patres, Urbanos Antistites aliosque viros, qui sui cuiusque muneris gratia Pontificem de more adiverunt, peculiari nota digni sunt iuxta admissionis diem: Patritius, Urbanus Marchio, S. R. E. signifer; Sacer Senatus legatque omnes exterarum gentium apud Apostolicam Sedem, ac Pontificiae militares copiae omnia in novum annum offerentes; Edmundus Obrecht, Abbas Generalis Ordinis Cisterciensium reformatum; Camillus Rospigliosi, Princeps Urbanus, eiusque familia; Balthasar Capogrossi Guarna, Comes, Philippus Pacelli atque Octavius Plus Conti, S. Consistorii Advocati; Carolus Lepri, Marchio; Ambrosius Caccia Dominioni, Comes, eiusque familia; Franciscus Borghese, Princeps Romanus, Bomartii Dux; Sigismundus Malatesta, Comes, eiusque familia; Maurus Tinti, Cisterciensium abbas; Bernardus Marechaux, Procurator gentis Congregationis Olivetanae; Orsini, Urbana princeps foemina; de New-Castle, nobilis foemina, eiusque liberi; Bentivoglio de Aragonia, Marchio; Sigray de San Marzano, Comitissa; Victorius Gropello, Comes, eiusque familia; De Leininghen, Comes; Robertus de Ribacourt, Comes, cum uxore; nobilis foemina De Antas, Lusitani legati apud Apostolicam Sedem uxor; Caerstinus princeps; De Erp, Dux foemina; Hispaniae

legatus apud Apostolicam Sedem; magna denique pompa, exequus vir Paulus Petrus XII Sabbaghian, Armeniorum Ciliciae patriarcha.

### Pontificiae electiones.

— Exequus vir Gaspar Bova, episcopus Samaritan. coadiutor Panormitani archiepiscopi confirmatur.

— R. vir Ioannes Muzzitelli e Somascorum familia a consiliis S. C. Concilii Tridentinis decretis interpretandis deligitur.

— Ritus vir Dominicus Gualtieri a secretis Apostolici Nuntii apud Lusitanos, Monachium in Bavaria mittitur, tamquam Pontifici legati illic « auditor ».

— R. d. A. Rella, gregoriani cantus magister, alter a Xystinae cappellae moderatore dicitur.

### Vita functi viri clariores.

Die XX mens. Ianuarii an. MDCCCXVI Hispali in urbe Marcellus Spinola y Maestre, illius dioecesis Archiepiscopus et in Sacrum Senatum recentissime cooptatus. De viro haec quae sequuntur legimus apud « Relationem Actorum in Consistorio secreto d. XI mens. Decembr. MDCCCXV »: « Natus est in insula S. Ferdinandi, in dioecesi Gadicensi, d. XIV mens. Ianuarii MDCCCXXXV ex illustri familia Marchionum Spinola, ac, studiis philosophiae absolutis in Granatensi universitate, ac litterariis in Valentensi, Hispali iurisprudentiae lauream maximo cum honore obtinuit. Iure primogeniturae abdicato, die III mens. Iunii MDCCCXLIV presbyter ordinatus est. Innumeris exantlatis operibus christianae caritatis et apostolici ministerii, a Leone XIII s. m. Episcopus Milen. electus est, auxilliaris Archiepiscopi Hispalensis renuntiatus. Anno vero MDCCCXXXIV translatus ad sedem Caurien. et anno MDCCCXXXVI ad Malacitan., dein plausu universali ad cathedralem Hispalensem. Post plurima et quidem mirifica ibique patrata opera, nunc praemium a SSmo Dño recepit et purpura insignitus est ».

### Varia.

Die XXI mens. Decembr. in Xystino sacello SS. D. N. Pius PP. X consecrat Othocarum Prohaszka episcopum Albae Regalen., Lodovicum Balás, episcopum Rosnavien. et Iulium Zichy episcopum Quinque Ecclesiarum.

— d. XXX vulgatur a S. Sede liber vulgo « albus » de dissidio inter ipsam et Gallorum gubernium.

## PER ORBEM.

Mense Decembri MDCCCXV d. XXIII « La Basse Terre » in urbe Guadalupensis regionis, incendium, dolo prouti creditur, excitatum, thesauri aedes devorat.

— d. XXIV Barcinone impius quidam anarchista in Eñum Archiepiscopum Salvatorem Casanas y Pagés armata manu impetum facit. Tempestive exarmatus ac postquam vidit facinus bono alite vanum factum, veneno sibi mortem consciscit.

— d. XXVIII La Rochelle in oppido opifices carbonariis addicti ex condito laborem deserunt, tumultusque excitant, vix militari manu cohibitos.

— d. XXIX Hennebont urbis in aerariorum furnis dum operarii aliquot in liquefaciendum calybem incumbunt, ob fractam ex improviso machinam candenti flumine rapiuntur, misereque vitam amittunt.

Annonae caritas ac pestis ex occidentali Iaponia nunciantur.

— Mense Ianuario MDCCCXVI d. II Cinthiani, in Potentina Italiae provincia, labes fit, decem et ultra domus earumque incolae in ruinam trahens.

— d. IV Masaya, Nicaraguana civitas, terrae motu ignibusque e vertice Sandrago montis eruptis vastatur magna hominum caede.

— d. VI ingentibus procellis effusus imber Angliae litora late pervastat.

— d. VIII Brugis navis petroleo onusta praeda fit ignis, qui brevi ad nonnullas domus iuxta portum propagatur, multa rerum iactura.

— d. XI dum cuniculus ad electricam ferriviam inter oppida Pyrenaeorum orientalium Villefranche-Leconflent et Bourg Madame agitur, terra labitur, operarios triginta circiter sepeliens.

— d. XII in Senegalensi regione Gueira, incolae, fanatico errore ducti, in vigiles insurgunt eosque ad caedem trahunt.

— d. XV Alfonsus, Hispanorum rex, legem sancit de ferrivia per Pyrenaeos montes deducenda.

— d. XVI Korn doctor coram sodalitate electrotechnica Monacensi studia sua exponit, ut telegrapho imagines photographicae expressae transmittantur.

Schultz, Monacensis doctor, et Gehre, Pullacensis, de novo pyrogranae a se invento genere referunt, longe ceteris mortifera vi superiore, quam *Vigoritem* appellant.

— d. XIX Bonaërensi in urbe supremum obit diem Mitre imperator, olim Argentinae reipublicae praeses.

## ANNALES.

### Algecranus coetus.

Coetus legatorum, qui ex Americae Septentrionalis foederatis civitatibus exque Europae gentibus Algeciras ad portum convenere, ut de Mauritani imperii fati decernerent, iam denique suas quotidie sessiones habet. Algeciras parva urbs tantam quidem famam numquam alias adepta esset: nemo enim antea nominavit, licet ea quam maxime Gibraltariam prope, Anglorum oppidum fortissimum, in litore renideat, atque proelium inter Gallos Iberosque et Anglorum classem Nelsonio duce pugnatum prope viderit. Modo itaque convenere populorum legati, quorum praecipui oculos in sese convertunt Galli atque Germani, num acriorem forte suo in animo discordiae causam abstant. Coetui autem Iberus legatus praest Almodovar del Rio dynasta, qui auguralem iam orationem habuit optimum pacis servandae auspiciis. Dum scribimus de bellicis praedis argumentum tractatur.

### Ibericae regales nuptiae.

Non tamen hic coetus Iberorum animos commovit; nuptiae enim regales totius populi cum ominibus celebratae sunt Madriti in regalibus aedibus, sororis Alfonsi regis, quae Asturiensem principatum obtinuit, cum altero ex Bavarici regis liberis. Splendorem atque divitias nuptialis caeremoniae quis audeat enarrare? Illuc enim omnes Ibericae aulae nobilissimi optimates



simam dederunt aetatis huius philologi. Ac mirum quantum lucis attulerunt recentiores grammatici, praecipue germani, quaestioni de modis ac temporibus Verbi latini; quorum studio effectum est ut, quae olim locutiones exceptionis loco haberentur, eae legitimae communesque sint agnitae. Non igitur ab usu italico plusquam perfecti proficiscendum est, tamquam a communi principio et lege, cui aptari debeat etiam imperfectum latinum, nec idcirco si rem aliter se habere videris, illam esse exceptionem indicaveris. Causa enim discriminis tota est in ratione qua potentialis modus a latinis concipiebatur, a nobis longe diversa. Nostrae quidem consuetudinis est ita loqui: *li arresti detti cani da caccia*, quia nos prae oculis habemus tempus quo accidit res, de qua loquimur. Contra latini, actionem praeteritam referentes ad tempus, quo ipsam narrant, sic habent: *Canes venaticos diceret*. Atque ita explicari posse credimus cetera omnia imperfecti potentialis exempla.

P. ANGELINI.

## ACTA PONTIFICA

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

PII PAPAE X

LITTERAE IN FORMA «BREVIS»  
DE OPERE A «PRAESERVATIONE FIDEI»  
NUNCUPATO.

PIVS PP. X

IN PERPETUAM REI MEMORIAM.

Opus a Praeservatione Fidei, optimo et peropportuno officio Nostri decessoris ineluti institutum, quam valde Nobis cordi sit, nihil attinet dicere. Etenim, quae eo pertineat, ut populum romanum praesentis ab haereticis pravitate contagione liberum, rem periculatissimam, quae vigilantiae studioque Pontificis maximi proposita esse in primis debeat. Nequit enim dubitari quia hoc ipsum provehere ac conservare quae catholice omnes debeat. Profecto, quicquid catholice digne nomen gerit, commoveatur necesse est hoc maximo acerrimoque bello, quod adversum christianam sapientiam ideoque contra Pontificem Romanum, utpote summum traditae a Christo veritatis custodem, ardet. Iam hic de ipsa sacra potestate Pontificis agitur; quam quidem acatholicarum coniurati aeternae aeternae funditus evertere non dissimulantur contendunt. Iamvero nihil volunt studente aliud Novatores, summe hi quidem inter se haereticorum varietate discordes, in hoc autem uno conjunctissimi, ut Beati Petri Cathedram impugnent. Itaque iamdudum, Romae multo magis quam usquam alibi, postquam scilicet in Urbe catholici orbis princeps veritati et errori promiscua sunt publice attributa iura, nituntur, quibus valent opibus, pravisque omne genus artibus, imperitos praesertim egentesque capere: confisi, se posse aliquando in ipso Ecclesiae centro labefactare Pontificis auctoritatem, quo deinceps usquequaque facilius ipsa concidat. Utique haec sunt, Dei beneficio, vota peritura; siquidem portae inferi adversus Ecclesiam, quae in Petro et successoribus eius fundata est, sponso Christo, non praecalebunt. Sed tamen haud frustra inimicorum Fidei est opera, quoad ad perniciem spectat animarum. Quod si dolori Nobis est, quempiam a fide sancta deficere, multo est magis paene in conspectu Nostro id fieri, praesertim quia non sine gravi multorum offensione fit. Quotquot igitur cum proximorum salute

honorem Ecclesiae communis omnium parentis diligunt, et Iesu Christi Vicarium colunt atque observant, consentaneum est velle Operi, de quo loquimur, adiumenti aliquid afferre. Equidem novimus in hac re neque studium, nec largitatem usque adhuc nostrorum defuisse; fructusque gratulamur exstitisse his paucis annis non exiguos. Verum quia multum etiam conandum restat, ut par sit necessitati remedium, idcirco bonorum magis excitari atque inflammari studia intelligimus oportere; eiusque rei gratia caelestes Ecclesiae thesauros, quorum penes Nos dispensatio est, libentissime reseramus. — Itaque de Omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis fidelibus ex utroque sexu, qui tam frugifero pio Operi nomen suum dederint, die prima eorum adscriptionis vel alio quolibet die intra mensem proximum, ad cuiusque libitum eligendo, si admissorum confessione rite expleti, quovis in templo sive publico Oratorio ad sacram synaxim accedant, et addita salutatione angelica, quocumque idiomate dummodo versio fidelis sit, piam hanc precem devote recitent: *O Maria Immaculata, vosque Apostolorum Principes in vera nos fide retinete*; indulgentiam plenariam; ac tam inscriptis quam in posterum inscribendis eodem in pio Opere sociis, in cuiuslibet eorum mortis articulo, si vere poenitentes et confessi, ac sacra Communionem refecti, vel saltem contriti quatenus id agere nequiverint, nomen Iesu ore, si potuerint, sin minus corde devote invocaverint, ac tanquam peccati stipendium mortem susceperint, etiam plenariam; tandem iisdem nunc et in posterum pariter ipsum in Opus rite adlectis sodalibus, qui item sacramentali admissorum confessione expleti atque angelorum pane refecti, quotannis diebus: VIII mensis Decembris festo Immaculae Conceptionis Deiparae Virginis, Operis patronae caelestis; XXIX Iunii festo SS. Apostolorum Petri et Pauli, item patronorum Operis; VI Ianuarii, in Epiphania Domini; XIX Martii festo S. Ioseph B. M. V. Sponsi; XXVI Maii festo S. Philippi Neri; ac XXIX Septembris quo festum agitur S. Michaelis Archangeli, a primis Vesperis usque ad occasum solis dierum huiusmodi, et similiter in utroque festo septem dierum ipsorum, templum aliquod publicumve sacellum visitent, ibique pro christianorum principum concordia, haereticorum extirpatione, peccatorum conversione ac Sanctae Matris Ecclesiae exaltatione ad Deum preces effundant, et orationem de qua supra habita mentio est, ad veram fidem retinendam, salutatione angelica praemissa, recitent, quo ex praefatis die id agant, similiter plenariam admissorum omnium indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus. — Insuper iisdem sodalibus dicti pii Operis nunc et in posterum existentibus, quoties conventibus aut communibus Sodalitii aut privati Comitatus interfuerint, dummodo contrito saltem corde ibi recitent supra memoratam precem cum salutatione angelica, de numero poenali in forma Ecclesiae consueta septem annos totidemque quadragenas; quoties autem pro Fidei praeservatione aut eandem precem cum salutatione angelica recitent, aut iuxta Sodalitii tabulas pietatis quodvis sive caritatis opus exercent, toties de poenali similiter dierum numero in forma Ecclesiae solita trecentos expungimus. Porro largimur sociis ipsis, si malint, licere plenariis supradictis ac partialibus indulgentiis, excepta plenaria in mortis articulo lucranda, functorum vita labe poenasque expiare. — Sacerdotibus autem qui eiusdem fuerint Operis nunc et in posterum participes illud concedimus, ut quodcumque sacrosanctum Missae sacrificium pro animabus Christianidelum, quae Deo in caritate coniunctae ab hac luce migraverint, ad quodlibet altare celebrabunt, Missae sacrificium huiusmodi, ter tantum singulis hebdomadis, animae sive animabus pro qua vel quibus celebratum fuerit perinde suffragetur ac si foret ad privilegiatum altare peractum, dummodo tamen alio simili indulto non fruantur. — Sacerdotibus vero qui sint, vel in posterum erunt de sodalium celatorum numero, haec quae infra scripta sunt privilegia tribuimus, modo tamen a suo quisque Ordinario, et bene de Opere meriti reapse habiti sint, et licentiam in scriptis acceperint, quae quidem si desit, horum privilegiorum

concessionem nullam esse volumus. His igitur damus et concedimus:

I. Ut, si tamen sint ad sacramentales confessiones excipiendas rite adprobat, possint ex ritu praescripto, privatim extra Urbem benedicere Cruces, Crucifixos, sancta Numismata, Coronas precatorias et parvas Domini nostri Iesu Christi, Binae Virginis Mariae, Sanctorumque ex metallo statuas, cum applicatione omnium et singularum indulgentiarum, quae in elenco, typis edito S. Congregationis de Propaganda fide die XXVIII Augusti anno MDCCCIII, continentur, et quod ad coronas precatorias attinet, non excepta indulgentiarum applicatione quae a S. Birgitta nomen habent.

II. Ut, si pariter sint confessarii ab Ordinario adprobat, consueto ritu benedicere et fidelibus imponere possint scapularia Confraternitatum SSmae Trinitatis, B. M. V. de Monte Carmelo, Septem Dolorum, et Immaculae Conceptionis eiusdem Virginis Deiparae, atque etiam scapulare Mariae Salutiferae, cum communicatione privilegiorum et indulgentiarum, quibus adscripti memoratis Sodalitatibus fruuntur et gaudent, dummodo vero scapularia confecta sint ad normam a Sancta Sede probatam, et iis tantum in locis, ubi non exstant domus Ordinum Religiosorum, ad quos ex speciali concessione Sedis Apostolicae pertinet dicta scapularia benedicere et imponere.

III. Ut Christianidelibus, in mortis instantis discrimine versantibus, si vere poenitentes et confessi et S. Communionem refecti, aut si id facere nequiverint saltem contriti nomen Iesu ore si potuerint, sin minus corde devote invocaverint, et mortem tantum peccati stipendium de manu Domini patienti animo susceperint, Benedictionem Apostolicam Nostro et Romani Pontificis pro tempore existentis nomine et auctoritate, cum plenaria omnium peccatorum suorum indulgentia et remissione impertire possint, servatis tamen ritu et formula a f. r. Benedicto PP. XIV decessore Nostro praescriptis.

Haec ad incrementum saluberrimi Instituti valere posse confidimus, quod ipsum de Apostolicae Nostrae potestatis plenitudine, praesentium tenore, statuimus et declaramus esse in suo genere primum. Propterea Dilectis Filiis Nostri S. R. E. Cardinalibus, qui Consilium seu Commissionem Operis constituunt, potestatem iam ipsis a Nobis adtributam confirmamus similia ex toto orbe Instituta eidem primario Operi, cum communicatione omnium Indulgentiarum et privilegiorum, quae sint communicabilia, aggregandi; servatis tamen forma Constitutionis Clementis PP. VIII Praedecessoris Nostri f. r. aliisque Apostolicis Ordinationibus desuper editis. Non obstantibus constitutione Apostolica de non concedendis Indulgentiis ad instar, aliisque contrariis quibuscumque. Praesentibus valituris in perpetuum. Volumus autem, ut harum litterarum transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides habeatur, quae Nostrae voluntatis significationi praesentibus ostensum haberetur.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris die 1 Novembris, festo Sanctorum Omnium, anno MDCCCXV, Pontificatus Nostri tertio.

Loco ✠ Sigilli.

A. CARD. MACCHI.

## EX SS. CONGREGATIONIBUS ROMANIS SENTENTIAE NOVISSIMAE SELECTAE.

Ex Congregatione Indicis.

Damnantur, proscribuntur atque in Indicem librorum prohibitorum referri mandantur quae sequuntur opera: ONIELLO LIZZOCCHI. — *Nuovi orizzonti filosofici, ossia avviamento a nuovi studi di filosofia*. (Pistorii edid. G. Flori et soc., 1904). — Dr. FRANCO MAGGIONI. — *Questioni delicate*. (Romae edid. Forzani et soc., 1904). — (Ex decr. d. xv mens. Decembr. an. MDCCCXV).



# Z E N O

## TRAGOEDIA IOSEPHI SIMONIS ANGLI.

(Passim retractavit hodiernisque scenis aptavit I. F.) (1).

### ARGUMENTUM.

Anno a partu Virginis ccccxii Zeno genere Isaurus, homo luxuria atque immanitate infamis, Orientis regebat imperium. Is quum accepisset ab astrologis morte se violenta opprimendum, tentavit varia Procerum caede vel fatum eludere, vel, quod proximum erat, Longino fratri, libidinis item ac feritatis portento, imperium confirmare. Erant in aula tunc diversissimi ingenio atque studiis viri: Harmatius in primis, belli dux, armis inclytus, natura praefervidus, cuius ope Zeno Basiliscum tyrannum oppresserat; et Pelagius patricius, vir aequitate summa et constantia. Hos aliosque, quorum opes eminebant, fratris hortatu, Zeno interficit. Unus Anastasius, subdolos et vafer, simulatione antiquae simplicitatis omnem suspicioni locum ademerat. Is igitur, imperii avidus atque Ariadnae imperatricis apprime carus, consiliorum administrum Urbitium profligatae nequitiae hominem adsciscit, cuius opera quum aulam varie miscet, tum Zenonem ipsum vivum sepelit, retractumque ex fuga Longinum capite plectit. (Ex hist. Niceph., Procop., Evag., Zonar., etc.).

### TRAGOEDIAE PERSONAE.

|  |   |
|--|---|
| UMBRA BASILISCI TYRANNI (quae scenam I, quasi <i>prologum</i> agit). | SEBASTIANUS, Procer.  |
| ZENO IMPERATOR.  | PROCLUS, "  |
| LONGINUS, Zenonis frater.  | PHILARGUS, "  |
| HARMATIUS, militiae praefectus.                                      | GAZAEUS, rhetor.  |
| BASILISCUS, Harmatii filius.   | EUPHEMIANUS, magus.   |
| PELAGIUS, patricius.   | CASTOR, tribunus militum.                                   |
| ERASTUS, Pelagii filius.   | PHILARCHUS, centurio.                                       |
| EUPHEMIUS, patriarcha.   | PUPILLI, EPHEBI, MILITES, quorum nonnulli tantum loquuntur. |
| ANASTASIUS, Procer.  |   |
| URBITIUS, "  |   |

*Actio geritur in regis aedibus Zenonis.*

### ACTUS I.

#### SCENA I.

UMBRA BASILISCI TYRANNI (2).

Compesce murmur aeris infausti, tuba.  
Silete, cantus. Aufer hinc regni notas;  
Male auspicati specimen Imperii procul  
Eripe, iuventus. Ite, sanguineae domus  
Monumenta, triste sortis augurium meae.  
Devota furiis decora, queis merui Stygem.  
Non hanc, sepultae noctis excessi Chao,  
Visurus aulam; regna bene novi mea,

(1) De suis tragoediis « Romae, Neapoli, Hispali, Audomari et alibi saepius cum plausu exhibitis » atque in Urbe typis haeredum Francisci Corbelletti editis an. MDCXLVIII, haec auctor ipse adnotat, quae nos referre non inutile putavimus: « Ad Lectorem. — Verbo te monitum volo, Amice Lector, tragoedias has actioni potissimum ac theatro destinatas fuisse. Hinc pro Choris data interludia; hinc Personarum eventorumque varietas maior, quam quae apud antiquos. Ita nimirum, veteris tragoediae legibus benignius explicatis, novi saeculi fastidio consulendum fuit ».

(2) *Dum aulaeum dimovetur, clangit intus tuba.*

Erebi theatrum. Ducibus Eois, novum est  
Ad sceptrum, festo pacis ascensu, gradi.  
Per fanda, per nefanda, per scelerum struem,  
Per fraudis artes, perque periurae dolos  
Mentis, per odia, per novercales plagas,  
Per bella, flammam, vulnera, cruorem, neces,  
Iter est ad altum gentis Eoae thronum.  
Haec me superbas duxit ad sedes via;  
Hac et volutus, mergor in Stygem ultimam.  
Sic, sic feratur quisquis Imperii decus  
Anhelus ardet; calle non sueto ruis,  
Longine. Nondum claustra nocturni Iovis  
Megaera rupit, agmen Eumenidum trahens.  
Non alta furias sensit ultrices domus,  
Non flammam, et iras, non ineluctabilem  
Fati procellam. Stagnet insontum prius  
Cruore tellus; aggerat caedes furor;  
Spargantur astra sanguine; umbrarum gemat  
Sub onere vasto cymba Tartarei senis;  
Tunc auspicare sceptrum, tunc ostrum rape (1).  
Age, tuba; versis omen auspiciis cane.  
Iam scena noctem denset, ac furvus locum  
Obvelet horror. Stent sepulchrali situ  
Vacua sub astris busta, ferales tori.  
Oculis triumphum grator, hic aulae color,  
Hic esse regno faustus ineunti solet  
Ornatus, haec auguria. Iam celera gradum,  
Ades, Megaerae pignus, Acherontis nepos,  
Cruente Zeno. Cerne inexpletae domos  
Mortis: per aedes funera insontes eant;  
Sparsus cruorem societ innocuum cruor;  
Hunc funis, illum sica, medicatus necet  
Alium Lyaeus (2). Testor Umbrarum chaos,  
Haud ante Phoebus promet et condet diem,  
Quam paria paribus funera aequabis toris.  
I nunc, et ore fata mentito exige.

#### SCENA II.

ZENO — EUPHEMIANUS, magus.

ZEN. Tacete, Superi; Vosque stellantis plagae  
Ignes, tacete. Fas sit Augusti iubar  
Rudique, vultus clepere Caesareos, toga.  
Res agitur ingens. Animus, impulsu furens,  
Fati minacem saepe praesagit diem.  
Vivus perire videor; ignoro tamen  
Quid extimescam. Rosea seu lucem vehat  
Aurora, noctis biga seu tenebras agat,  
Mens inquietas se per ambages rotat,  
Trepidatque fati segnis interpret sui.

(Ad proximum numerum).

(1) *Lugubre sonat tuba; tenebrae superveniunt.*

(2) *Apparet Zeno mutatu habitu ac furtivo incedens passu. Umbra eum videt, exsecratur, ac deinde recedit.*



atque exercituum duces et Bavarici regni ceterarumque gentium legati, et quatuor insuper Iberici Purpurati Patres congregati sunt, quorum princeps, Toletanus Archiepiscopus, nuptiis benedixit. Quid autem erit, quum Alfonsus ipse brevi, ut dictitant, uxorem ducet, Battembergii principis filiam?

#### Gallorum novus praeses.

In Gallia sine ulla gentis perturbatione peracta reipublicae praesidis electio est. Loubetii in locum, ad septennium creatus Fallières, qui senatui praeerat, et cui factio potius quae hactenus vicit fovebat, contra Doumer alterius factionis candidatum. Quam plane electionem quamquam omnes iam praenunciaverant, illis optime satisfecit, qui sua consilia de bello contra Ecclesiae potestatem persequendo minime dimittunt.

#### Venezuelani errores.

Quae iamdiu orta erat Gallos inter atque Venezuelanos incolas latens discordia ad triarios deductam proximis diebus vidimus. Venezuelani enim magistratus gallicum legatum Taigny, qui Gallorum iura detestaturus eo profectus fecerat, sua ex navi ut descenderet minime siverunt. Quamobrem ob violatum aperte nimis gentium ius, Venezuelanum Lutetiae legatum Gallicae reipublicae praesides dimiserunt, et ad Belgarum fines eiecere.

#### Hungariorum res.

In Austria Franciscus Iosephus Imperator Gaustchio dynastae supremum Imperii torquem decrevit, quo palam suum consilium de rogatione ad ius suffragii civibus omnibus vulgandum sibi placita faceret, quae quidem tum popularum legatis, tum senatoribus facile probabilis. Sed in Hungaria passim novae discordiae ortae sunt, quum Hungarorum plebs imperii fautoribus obstare videatur. Telegraphicis immo nuntiis accepimus, Kovacs praefectum antequam suam in sedem perveniret occisum fuisse. Modo novi milites novaque arma mittuntur, ne pax ultra subvertatur, atque Fejervaryus dynasta imperatorem rogavit ut militari lege urbs Hungariae caput regeretur. Simul vero et Iosephus Augustus arcidynasta eo profectus est, ut adversae factionis principum Appony et Andrássy operam invocaret, quae quidem in mitiora consilia populus sit adducendus.

#### Russici motus.

In Russia tandem novo Caesaris edicto popularium legatorum coetus brevi cogetur. Huius comitiis pacem tandem redituram sperant, quae hactenus ubique proeliis et sanguine eversa est. Licet enim perdomita Moskovitarum seditione, quies ubique non est restituta; quinimo novis-

sime comperimus per Siberiam omnem, latissimam regionem, novae seditionis pericula flagrare, quae mox iterum armis et sanguine compescenda erunt. Quibus adhuc fit ut omnium gentium unum idemque auspicium, ut nobilissimum imperium tot hactenus infortuniis affectum, pace tandem atque libertate civilique vitae bono regatur, in dies undique renovetur.

## PUBLICI PER ORBEM COETUS

### LEGIBUS FERENDIS.

In Anglia legatorum popularium electiones ubique habitae sunt, quae tandem liberali quam dicunt, factioni omnino propitiae evaserunt. Maximam autem victoriam socialistae sibi pararunt, qui quum tredecim tantum legatos habuissent, quinquaginta modo habent. Chamberlainius autem eiusque fautores nullum suffragium amiserunt.

In Austria ad diem mens. Ianuarii trigesimam primam legatorum popularium sessio indicta est, ut praesertim de rogatione circa delectum militarem habendum disceptetur, cui Hungarici motus praecipue adversantur. Interea nova rogatio de dilatando iure suffragii a Gaustch dynasta paratur.

In Dominicana republica ob seditionem a Caceres, altero a praeside, motam, Moralius praeses captus atque vinctus est et coram iudicibus adductus. Caceres autem praeses eius loco electus.

In Gallia Senatorum electiones habitae; quibus peractis eadem omnino factionum conditio atque vis permanserunt.

In Germania imperatoris decreta edita, quibus futurae sessionis legatis popularibus initium indictum est. Coacta itaque sessio iam primum fuit, cui de re oeconomica brevi decernendum erit: quam circa socialistarum factio parum concors cum ceteris, administratorum placitis acriter obstat.

In Iberia rogatio municipum coram legatis oblata est de criminibus contra patriam atque exercitus asperere puniendis. Plurimi vero praenunciant fore ut regni administri brevi suum munus derelinquant.

### LIBRI RECENS DONO ACCEPTI.

PR. A. MACÉ. La prononciation internationale du Latin au XX<sup>e</sup> siècle. Romae, ex off. R. Academiae Lyncaeorum, 1905.

La confessione sacramentale nella Chiesa primitiva per l'ab. E. VACANDARD. Romae edid. Desclée, Lefebvre et Soc., 1905. (Ven. lib. 0,60).

L'influenza della religione sull'arte di A. RENUCCI. Ibid. (Ven. lib. 0,60).

L'incendio Neroniano e i primi Cristiani di P. ALLARD. Ibid. (Ven. lib. 0,60).

## AENIGMATA.

### I.

Duarum sum syllabarum  
Animal anphibium;  
Signum doloris inseras:  
Habes clarum oppidum.

### II.

(Haec litterae nominum incipientes dant titulum tibi noti commentarii).

..... Aedes recreationis.  
..... Mundi est pars solaris.  
..... Celeber dux belli.  
..... Notum corpus caeli.  
..... Caput orbis noscis certe.  
..... Virum denotat diserte.  
..... Summus deus paganorum.  
..... Pulchra terra Romanorum.

F. NAV. OLOM.

Ex sociis, qui utriusque aenigmatis interpretationem ad Commentarii moderatorem miserint intra menses duos, unus, sortitus, gratis accipiet opus cui titulus:

THOMAE VALLAURI  
DE RE EPIGRAPHICA  
ACROASIS.

Aenigmata an. VIII, n. XI proposita his respondent:

1) Malus, Mala, Malum, Malam. 2) Garum-na.

Ea rite soluta miserunt:

Senior Astensis. — Benk par., Davenportu. — Car. Stigmüller, Sabaria. — I. Ortiz, Morelia. — G. Lamental, Paris. — F. Arnori, Mediolano. — G. Weiss, Geneva. — I. Guerra, Aletio. — Ric. Brondel, Brugis. — Petrus Tugastinus. — V. Starace, Neapoli. — I. Walter, Neo-Eboraco. — Am. Robert, Marieville. — G. Vallas, Corduba. — Ric. Müller, Berolyno. — Coll. Scholarum Piar., Stella.

Sortitus est praemium

AMEDEUS ROBERT,

ad quem missum est opus, cui titulus:

DE HERMOCRATE  
SYRACUSANORUM IMPERATORE  
EIUSQUE REBUS GESTIS.

LIBRI QUINQUE

Auctore Ioanne de Casamichela.

## EPISTOLARUM COMMERCIIUM.

Cl. v. V. Pr..., Benesov U Prahy. — Quae in superiore numero cl. v. Fr. Pri., in hoc tibi dicta sunt.

Cl. v. HERM.... ATZ....., S. Leonhard. — Nobiles aulici Romae dicuntur Purpuratorum Cardinalium aulae tum ecclesiastici tum laici additi. Eos Urbanum collegium constituere ex hoc praesertim patet, quod suam ecclesiam habeant; neque ideo absonum est proprium e Sacro Senatu protectorem illi assignari. Utrum autem Episcopi cuiusquam familiares hoc titulo gaudere possint vel in collegium adscribi; quae honoris insignia aut iura nobilium aulicorum sint, quibus meritis nomen acquiratur, ignoramus prorsus.

SOCIO POLONO. — Iam novimus Pontificis verba haud recte apud Polonos plures intellecta; post vero Archiepiscopi Leopolitani explanationes « authenticas », quinam ultra dubitationi locus?

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE — Ex officina Paets, Phil. Cuggiani.